

Konkordato Talebinde Adli Muhasebe Desteği*

Murat ÖZDEMİR¹

¹Doktor Öğretim Üyesi, Giresun Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü, murat.ozdemir@giresun.edu.tr

Özet: Konkordato, borçlunun alacaklıları ile anlaşarak borçlarında indirim ve/veya vade yapılması yoluyla iflastan kurtulmasını sağlayan bir kurumdur. 2018 yılıyla birlikte sıkça duyulan kavramlardan biri olan konkordato, mali durumu bozulan borçlular için bir çıkış yolu olarak görülmektedir. Ancak konkordatonun işlevselliğini yitirmemesi için bu kurumun suiistimal edilmemesi gerekir. Eğer gerçekten işletme mali açıdan zor durumda ise konkordato başvurusunda bulunmalıdır. Aksi halde piyasaların dengesi bozulacak ülke ekonomisi zarar görebilecektir.

Konkordato hukuki ve mali boyutu olan bir süreçtir. Aynı zamanda oldukça maliyetlidir. İyi hazırlanmamış bir konkordato projesinin reddedilmesi, zaten zor durumda olan bir işletme için telafisi olmayan kayıplar demektir. Konkordato başvurularında oluşabilecek suiistimallerin ve başvuru sürecinde telafisiz maddi kayıpların önüne geçilebilmesi adli muhasebe desteği ile mümkündür. Hukuk ile mali konuların kesiştiği sorunların çözülmesinde etkili olan adli muhasebe, hukuki ve mali boyutu olan konkordato başvurularında yararlanılması gereken destek hizmetlerini kapsamaktadır. Muhasebe parayla ifade edilebilen mali olayları izleyen, belgeye dayalı olarak kaydeden/kanıtlayan bir bilimdir. Ancak her belgenin de gerçeği yansıttığı düşünülemez. Adli muhasebe mantığında kayıtların görünen yüzü değil, arka planındaki gerçekler araştırılır. Aynı bir dedektif gibi soruşturma ve araştırma tekniklerini kullanarak, dikkatli ve metodolojik bir çalışmayı gerektirir.

Bu çalışmada, adli muhasebe ve konkordato hakkında genel bilgiler verildikten sonra konkordato öncesi ve başvuru sürecinde adli muhasebe desteği anlamında verilebilecek inceleme, araştırma ve değerlendirme konuları belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Adli Muhasebe, Muhasebe

JEL Sınıflandırması: M40, M41, M42

Forensic Accounting Support In The Request for Concordatum

Abstract: Concordatum is an institution that allows the debtor to recover from bankruptcy by agreeing with the creditors of the debtor by making a discount and / or maturity. With 2018; one of the frequently heard concepts is the concordat, which is seen as a way out for the debts of the financial situation. However, this institution should not be abused in order not to lose its functionality. If the business is in a financially difficult situation, it must apply for concordat. Otherwise, the balance of markets will deteriorate and the economy of the country will be damaged.

Concordatum is a legal and financial process. It is also very costly. The rejection of a well-prepared concordatum project may result in irreparable losses for an already difficult business. It is possible with the help of forensic accounting support to prevent misappropriation of fraudulent misconduct in the application process. Judicial accounting, which is effective in the resolution of the problems that the law and financial issues intersect, covers the support services that should be used in concordatum applications with legal and financial dimensions. Accounting; is a science that follows and records/proves documented financial events. However, every document cannot be considered to reflect the truth. In the logic of forensic accounting, the facts in the background are searched as opposed to the visible face of records. In this process, it requires careful and methodological study, using investigative and research techniques just like a detective.

In this study, general information about forensic accounting and concordatum is given. Afterwards, it has been tried to determine the issues of examination, research and evaluation which can be given within the scope of forensic accounting support in the pre-concordatum and process of application.

Keywords: Concordatum, Forensic Accounting, Accounting

Jel Classification: M40, M41, M42

1. Giriş

Konkordato, “7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile yapılan düzenlemeden sonra çok duyulan kavramlardan biri haline gelmiş, adeta yarışmasına işletmeler tarafından başvuru bir yol olmuştur. Konkordato, muaccel borçlarını ödeyemeyen veya ilerde ödeyemeyecek olan mali durumu bozulmuş

işletmelerin iflasının önüne geçilmesi, borçlarını ödeyebilmesine ve faaliyetlerini sürdürebilmelerine olanak sağlanması amacıyla tesis edilmiş bir kurumdur. Ancak konkordatonun işlevselliğini yitirmemesi için bu kurumun suiistimal edilmemesi gerekir.

2018 yılının başlarında 7101 sayılı kanunun kabul edilmesiyle birlikte konkordatoya başvuran

* Bu Çalışma XI. İbaness kongresinde özet bildiri olarak sunulmuştur.

işletmelerin sayısında görülen artış, yeni bir düzenlemeyi zorunlu kılmıştır. Bunun sonucu 06.12.2018 tarihinde revize edilmiştir. Bu konuda getirilen en önemli değişiklik, başvurulara istenen finansal analiz raporu yerine, yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşunun vereceği makul güvence veren denetim raporu olmuştur. Bu değişiklikle konkordato kurumunun istismarının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Bağımsız denetimde, hilenin varlığı ve finansal tabloların genel kabul görmüş muhasebe standartlarına uygunluğu kontrol edilir. Önemli sapmaların olup olmadığını tespit edilmeye çalışılır ve mali tabloların işletmenin gerçek durumunu yansıtmayı yansıtmadığı ortaya konulmaya çalışılır. Öte yandan adli muhasebe, bağımsız denetimin tekniklerini kullanmakla birlikte kendine has araştırma yöntem ve tekniklerini de uygulayarak, finansal tablolarda ve muhasebe kayıtlarında hileli işlem ve yolsuzlukların kanıt ve destekleriyle ortaya çıkarılmasına yardımcı olur. Bir açıdan bağımsız denetimin üstünde bir araştırma faaliyetidir. Adli muhasebe, genel kabul görmüş muhasebe standartları doğrultusunda adli makamlara intikal etmiş veya edecek olan finansal olayların uzman kişi ve kurumlarca, hukuk ve muhasebesel yönüyle tekrar yorumlanarak, gerçek ya da gerçeğe en yakın sonuçlara ulaşılmasının hedeflendiği bir meslek alanıdır (Pamukçu, 2017: 229-237).

Konkordato hukuki ve mali boyutu olan bir süreçtir. Dolayısıyla konkordato başvurularında hem hukuksal hem de mali anlamda belli bir uzmanlığa gereksinim vardır. Aksi halde iyi hazırlanmamış bir konkordato projesinin reddedilmesi kaçınılmazdır. Bu da işletmelerde telafisi olmayan bir takım kayıplara neden olabilecektir. Bu kayıpların önüne geçilebilmesi adli muhasebe ile mümkündür. Adli muhasebe, hukuki ve mali konuların kesiştiği her türlü olayda faydalanılan muhasebe uzmanlığıdır. Adli muhasebe, kayıtların görünen yüzünün değil arka planının kontrol edildiği, bilgi ve belgelerin şüpheli bir yaklaşımla incelendiği, denetim ve risk değerlendirme sürecidir.

Çalışmada adli muhasebe ve konkordato hakkında genel bilgiler verildikten sonra konkordato öncesi ve başvuru sürecinde adli muhasebe desteği anlamında verilebilecek inceleme, araştırma ve değerlendirme konuları belirlenmeye çalışılmıştır.

2. Adli Muhasebe Kavramı

Adli muhasebe, ticari faaliyetlerle ilgili mali sorunların araştırılması ve çözümünde hukuk ile muhasebenin ortaklaşa çalışmasıdır (Karacan, 2012: 17). Muhasebe, denetim ve hukukun temel ilke,

kavram ve tekniklerinin finansal sorunlara uygulanmasıdır (Reaze and Burton, 1997:480). Mahkemeye taşınan ya da henüz mahkeme aşamasına gelmemiş ancak hukuksal bir çatışmaya müsait itilafların çözümünde, kendine has araştırma, soruşturma ve analiz tekniklerinin kullanıldığı muhasebe uzmanlığıdır (Gülten ve Kocaer, 2010: 11).

Adli muhasebe birçok farklı alanda faaliyet göstermekte ve içinde muhasebe, finans gibi konuları barındıran her türlü olayla ilgilenmektedir. Hukukçulara, kolluk güçlerine, sigorta şirketlerine, finansal kuruluşlara, sivil toplum örgütlerine ve pek çok meslek grubuna hile denetimi, kanıt toplama, kanıtları sunma, hesap analizi, değerlendirme, zarar hesaplama gibi birbirinden farklı hizmetler vermektedir (Bekçioğlu, Coşkun ve Gümüş, 2013: 6). Adli muhasebe mesleğini profesyonel olarak, kazanç sağlamak için icra eden gerekli bilgi ve yeterliliğe sahip olan kişilere adli muhasebeci ya da adli müşavir adı verilmektedir (Gülten, 2010: 313; Pazarçeviren, 2005).

Amerika, Kanada ve Avrupa'nın bazı ülkelerinde uzun yıllardır uygulama alanı bulan adli muhasebe ve adli muhasebe mesleği Türkiye'de henüz yasal meslek statüsünde değildir. Ancak adli muhasebeyle ilgili sayılabilecek faaliyetlerde bulunan kişi, kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Bu kuruluşlardan Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) en önemlileridir (Kurt ve Uçma, 2009: 168-169). Bunların yanında Türkiye'de kurulmuş ve yıllardır adli muhasebe hizmeti veren pek çok yerli ve yabancı bağımsız denetim firması mevcuttur. Türkiye'de adli muhasebe adına en önemli adım ise, İstanbul Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası (İSMMMO) tarafından atılmıştır. Bu anlamda 2009 yılında "Bağımsız Adli Muhasebe Uzmanı Programı" olarak bilinen sertifikalı bir kurs açılmıştır. Bu kursu başarıyla bitiren meslek mensupları "Adli Muhasebeci" ya da "Adli Müşavir" unvanlarını kullanmaya başlamışlardır (Çabuk ve Yücel, 2012: 72-73).

İşletmede alınacak kararlardan ortaya çıkan anlaşmazlık ve uyuşmazlıkların çözümü, finansal kayıpların ve teknoloji kaynaklı zararların hesaplanması, mesleğe aykırı davranışların incelenmesi, sigorta suçlarının araştırılması, Arabuluculuk ve hakemlik yapılması, gibi sayılabilecek birçok hizmeti sağlayan adli muhasebeciler, rakamların arkasında kalan gerçeklerin izini sürerler. Araştırma konularından elde ettikleri gerçeklerle ilgili kanıtların toplanması ve sistemli bir şekilde sunulması yoluyla dava desteği, hile denetçiliği ve uzman tanıklık gibi rollerle

mali olayların aydınlanmasına katkıda bulunurlar (Çabuk ve Yücel, 2012: 32).

3. Konkordato Kavramı

Hukuk ve ekonomiyle ilgili bir terim olan konkordato, Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde anlaşmalı iflas olarak açıklanmaktadır. Hukuk ve ekonomi açısından bilinen anlamı ise, borçlarını vadesinde ödeyemeyen veya gelecekte ödeyemeyecek olan borçlunun, alacaklılarından vade ve/veya tenzilat yapılmasıyla borçlarını ödeyebilmesine fırsat verilmesini, dolayısıyla da iflas etmekten kurtulmasını öngören bir müessesedir (Özdemir, 2018: 2). Özellikle 2018 yılından itibaren Türkiye’de sıklıkla duyulan kavramlardan biri olan konkordato, mali durumu bozulan borçlular için bir çıkış yolu olarak görülmektedir. Piyasa şartlarındaki değişimler, işlerin öngörülen biçimde yürümemesi ve tahminlerin gerçekleşmemesi gibi sebeplerden ödeme güçlüğüne düşen borçluları, olası icra ve iflas takiplerinden korumak, ekonomik faaliyetlerini devam ettirebilmelerine olanak sağlamak amacıyla tesis edilmiş bir kurumdur (Akil, 2012: 820).

İşletmelerin konkordatoya başvurma nedenlerini, işletme içi ve işletme dışı nedenler olarak sınıflandırmak mümkündür. İşletmeden bağımsız olarak gerçekleşen, müdahale edilemeyen; döviz kuru ve faizlerdeki artışlar, talepteki daralma gibi nedenler işletme dışı nedenlerdir. İşletmenin etki edebildiği; yanlış finansal politikalar, stratejik yönetim hataları, iç ve dış Pazar çeşitlendirilmesinin iyi yapılamayışı, uzun vadeli yatırımların kısa vadeli kaynaklarla finanse edilmesi gibi sayılabilecek nedenler ise işletme içi nedenler olarak sıralanabilir (Bilen ve Güler, 2019: 82-83). Bunların dışında işletmeden kaynaklanan diğer nedenlerin bazıları aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Özdemir, 2018: 2).

- ✓ Alacaklı işletmelerin alacak vadelerinin uzaması,
- ✓ Ödemelerin çek, senet gibi araçlarla yapılması ve nakit sıkışıklığı,
- ✓ Döviz kurlarında görülen hızlı artışlar neticesinde hammadde ve malzeme maliyetlerinin yükselmesi,
- ✓ Dövizle bağlı vadeli borçlanmalar,
- ✓ Öz kaynak yetersizliğinden dolayı yüksek faizli kredi kullanımları...

3.1. Konkordato Türleri

Literatürde konkordato hakkında yapılmış birbirinden farklı sınıflandırmalar mevcuttur. Ama hiyerarşik anlamda genel bir sınıflandırma yapılmak istenildiğinde; ilk olarak konkordatonun düzenlenme şekli, ikinci olarak içeriği ve son olarak zamanı ön plana çıkmaktadır.

Özel Konkordato; mahkeme dışı veya muslihane konkordatosu olarak da bilinmektedir. Özel konkordatoda borçlu, herhangi bir resmi makama başvuramaz. Borçlar Kanunu (BK) hükümlerine göre sözleşme özgürlüğü kapsamında tarafların iradelerine dayalı yapılan bir özel hukuk sözleşmesidir. Sözleşme alacaklıların tamamıyla yapılabileceği gibi bir kısmıyla da yapılabilir. Sözleşme yapılmayan alacaklıları bağlamaz (Güngör, 1995: 294).

Adi Konkordato; mahkeme içi veya resmi konkordato olarak da isimlendirilen adi konkordato, 2004 sayılı İcra İflas Kanunu (İİK) 285 ve 309. maddelerinde düzenlenmiş bir kurumdur. Ancak Türk hukuk sisteminde kökeninin çok öncelere, cumhuriyetin ilk yıllarına dayandığı bilinmektedir. Şartlarının ağır olmasından dolayı borçlular tarafından tercih edilmemiş ve uzun yıllar uygulama alanı bulamamıştır. Nihayet 2018 yılında 7101 sayılı kanunla yapılan düzenleme konkordatoya işlerlik kazandırmış, mali durumu bozulan ve ödeme güçlüğüne düşen borçlular tarafından başvuru alanı bulmuştur.

İİK 285’de vadesi geldiği halde borçlarını ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesinde bulunan herhangi bir borçlunun muhtemel bir iflastan kurtulmak için konkordato talep edebileceği belirtilmektedir. Aynı zamanda iflas için talepte bulunabilecek her alacaklının da gerekçesini belirttiği dilekçeyle konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebileceği ifade edilmektedir. Daha sade bir söylemle adi konkordatoya hem borçlu hem de alacaklı başvurabilmektedir. Konkordato başvuruları için yetkili ve görevli mahkeme borçlunun bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir (İİK’ m.285).

Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato; adi konkordatodan çok iflase benzemektedir. İflastan farkı borçlunun ticari itibarının zarar görmeyecek olmasıdır. Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda değişik yöntemler uygulanabilmektedir. Bunlardan ilki, alacaklılara borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisinin verilmesi; konkordato teklifinin alacaklılar tarafından kabul edilmesi ve mahkemenin onaylamasıyla borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisi sona ererek alacaklılara geçer. Alacaklılar tasarruf yetkisini, tasfiye memuru ve alacaklılar kurulu aracılığı ile kullanır. Borçlunun malları iflas tasfiyesine benzer türde tasfiye edilir. Elde edilen para tasfiye memuru tarafından alacaklılara taksim edilir. Diğer bir yöntemde, mallarının tamamının veya bir kısmını üçüncü kişiye devredilmesi; borçlunun mallarının tamamı veya bir

kısmı üçüncü kişiye devredilir. Üçüncü kişi belirli vadeye yayılan taksitler halinde alacaklılara ödeme yapar. Bir başka yöntem ise, borçlunun aktifinde olanlarla bir şirket kurulur. Şirket payları alacaklılara dağıtılır (Akil, 2012: 821-822).

Vade (Mühlet) konkordatosu; borçlunun borcundan herhangi bir indirim yapılmasını talep etmeksizin vadelerinin uzatılmasını istediği konkordato türüdür.

Tenzilat (yüzde, indirim) konkordatosu; borçlunun borcundan belirli bir oranda indirim yapılmasını talep ettiği konkordatodur.

Karma (Kombine) konkordato; borçlu borcundan hem indirim yapılmasını hem de vadelerinin uzatılmasını talep etmektedir.

İflas Dışı Konkordato; İflasa tabi borçluların iflastan kurtulmak için başvurduğu konkordatodur. Konkordatonun onaylanması için temel koşul teminattır. Bu koşuldaki amaç, konkordatoda borçlunun yerine getiremeyeceği taahhütlerde bulunmasını önlemek, verilmiş taahhütlerin yerine getirilmesini sağlamak, alacaklıların alacaklarını garanti etmektir (Tanrıver, 1995: 210).

İflas içi konkordato; iflasa tabi borçlular için iflas kararı verildikten sonra tasfiye işlemleri devam ederken, iflasın önüne geçilemek için gerçekleştirilen konkordatodur.

Literatürde yapılan konkordato sınıflandırması, Şekil 1'de toplu olarak sunulmuştur.

Şekil 1: Konkordato Sınıflandırması



Kaynak: (Karacan, 2018; Konca, 2018) alınan bilgilerden düzenlenmiştir.

4. Adi Konkordato Başvurularında Adli Muhasebe Desteği

Uzun bir zamana yayılan konkordato tasdik sürecinde borçlu işletmeler, borçları için ödeme yapmamakta, ödeme yapılmayan Alacaklılarda zor durumda kalmaktalar. Sonuçta birbirine zincirleme bağlı olan bu durum piyasaları da olumsuz etkilemektedir. Hali hazırda birçok işletmeye mühlet verilmiştir. Ancak konkordato başvurusu yapan işletme sayısı bunun çok daha üstündedir. Konkordato isteyen bazı borçluların gerçek mali durumlarının borçlarını ödemeye müsait olmasına rağmen zaman kazanmak veya kısmen ödeme yapmak gibi iyi niyetli olmayan davranışlara yöneldikleri ileri sürülmektedir (Konca, 2018: 16-17). Bu istismaların önüne geçilebilmesinin en pratik yolu konkordato başvurularında adli muhasebe/adli muhasebeci desteğinin zorunlu kılınmasıdır. Adli muhasebeciler konkordato başvurusunda bulunacak işletmeleri inceleyebilir, işletmenin gerçekten konkordatoya ihtiyacı olup olmadığını tespit edebilir. Konkordatoya ihtiyaç varsa, ön proje ile birlikte istenen bilgi ve belgelerin hazırlanmasında destek hizmetleri sunabilir,

konkordatonun hayata geçirilmesine katkıda bulunabilirler. Konkordato başvurularında işletmelere verilebilecek adli muhasebe desteğini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

- ✓ Konkordato başvurusunda bulunacak işletmenin incelenmesi ve değerlendirilmesi,
- ✓ Konkordato ön projesinin hazırlanması,
- ✓ Borçlunun mal varlığının durumunu gösteren belgelerin hazırlanması,
- ✓ Diğer bilgi ve belgelerin hazırlanması,
- ✓ Alacaklılara Sunulacak Teklifin Hazırlanması

Adli muhasebe tarafından verilen destek, hakem, arabulucu, profesyonel görevli ya da benzeri bir rolde olmak üzere çeşitli konularda ve işlemlerde sağlanan uzmanlık gerektiren profesyonel bir hizmettir (Munday and Wilkinson, 2011:1). Bir adli muhasebeci, mesleki değerlendirmelerini etkileyebilecek, dürüstlük ve tarafsızlık ilkesinden ödün vermeyecek bir şekilde mesleğini ifa eder. Amaca ulaşabilmek için neyi, nerde, hangi sürede, ne maliyetle ve kimlerden yardım alarak yapacağını planlarlar. Adli muhasebeci hem mesleğin icrası esnasında hem de rapor hazırlama sürecinde

gereken dikkat ve özeni gösterir. Konuyla ilgili tüm detayları inceler, bütünü oluşturan her parçayı bir dedektif gibi birbirinden ayırır (Özdemir, 2017).

4.1. Konkordatoya Başvuracak İşletmenin İncelenmesi Ve Değerlendirilmesi

Muhasebe parayla ifade edilebilen mali olayları belgeye dayalı olarak kanıtlayan bir bilimdir. Muhasebe tarafından sunulan her belgenin de gerçeği yansıttığı düşünülemez. Adli muhasebe ekonomik ve finansal olayların gerçek yüzünü ortaya çıkarmak adına soruşturma ve araştırma teknikleri kullanarak dikkatli ve metodolojik çalışmayı gerektirir. Adli muhasebe uzmanı araştırmalarında standartları ve çalışma yöntemini kendisi belirler. Yönetimin ya da ortakların asıl niyetini araştırır, sadece işletme içi değil ilgili diğer işletmeler ve tedarikçiler, hatta varsa taşeronlarla görülen işlerle de ilgili araştırmalar yapar (Gülten, 2010: 312).

İşletmenin incelenme sürecinde, öncelikle işletmenin faaliyet gösterdiği sektör, sektörle ilgili ulusal ve uluslararası gelişmeler etrafında değerlendirilmelidir. Daha sonra işletmeyle ilgili aşağıdaki soruların yanıtlanması gerekir (Akçay, 2018).

- ✓ İşletmede son dönem ürün çeşitliliğine gidilmiş mi?
- ✓ Üretimde kapasite artışı ve azalışı meydana gelmiş mi?
- ✓ Banka ve diğer finansal kuruluşlardan yüksek faizli kredi temin edilmiş mi?
- ✓ Üretimde bulunulan mal ve hizmet fiyatlarında artış yapılmış mı?
- ✓ Alacaklar zamanında tahsil ediliyor mu?

4.2. Konkordato Ön Projesinin Hazırlanması

Konkordato başvurusunda bulunan borçlunun, Adalet Bakanlığı tarafından belirtilen tarifeden konkordato gider avansını yatırması gerekmektedir (İİK, m.285). Ayrıca konkordato talebine eklenmesi için ön proje ile birlikte bazı belgelerin hazırlanması gerekecektir (İİK, m.286). Ön proje konkordato sürecinin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Dolayısıyla borçlunun mali durumunun konkordatonun kriterlerini sağladığını gösteren belgelerin, sağlam temele oturtulmuş olması gerekir. Çünkü ön proje, uzman kişiler tarafından incelenecek ve uygunluğu araştırılacaktır (Akçay, 2018).

Adli muhasebeci, üzerinde çalıştığı olayla ilgili mesleki bilgi ve tecrübesini kullanarak, bağımsızlık ilkesine uygun olarak ulaştığı sonuçları değerlendirir, ilgili taraflara sistemli bir düzende

sunar. Sunduğu belge ve bilgilerin gerçekleri yansıttığı konusunda ilgili bilgi kullanıcılarına karşı sorumludur ve bu sorumluluk bilinciyle hareket eder (Meriç, 2016: 73).

Ön proje, konkordato başvurusunun kabul veya reddedilmesi anlamında büyük önem taşımaktadır. Ön projenin içeriği ve sağlanabilecek adli muhasebeci desteği şunlardır (İİK, m.286).

- ✓ Borçlunun borçlarını hangi oranda ve/veya hangi vadede ödeyeceğinin tespit edilmesi
- ✓ Alacaklıların vazgeçtiği alacakların oranının belirlenmesi için alacaklılarla görüşmeler,
- ✓ Borçlunun borç ödemelerinde mevcut mallarını satıp satmayacağını belirlenmesi,
- ✓ Borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödeme yapabilmesi için gerekli mali kaynağı nasıl sağlayacağını araştırılması (Sermaye artırımı, kredi temini veya herhangi başka bir yöntem)

İşletmenin borçlarının hangi oranda ve hangi vadede ödeyebileceğinin tespiti için öncelikle nakit akışlarının incelenmesi gerekir. İşletmenin nakit akış tablosu diğer finansal tablolarla beraber analiz edildiğinde, net aktif değişimi, mali yükümlülüklerini yerine getirme gücü, likidite kapasitesi, nakit giriş ve çıkış toplamı, zamanı gibi soruların cevabı bulunur. Bu bilgiler, işletmenin gelecekteki nakit akışlarının gerçekçi bir şekilde tahmin edilmesini sağlar (Aktaş vd., 2012: 102).

Ayrıca nakit akışını etkileyen unsurlarında gözden kaçırılmaması gerekir. Borçların yapısı, alacakların yapısı, işletme politikaları ve sektörel durum, genel ekonomik durum, kriz konjonktürü gibi konularda ayrı ayrı ortaya konulmalıdır (Akçay, 2018).

Borçların yapısı; borçların vadeleri, banka, finansal kurumlar ve piyasa borçlarının dağılımı, rehinli borçlar, senetli ve senetsiz borçlar tespit edilmelidir. Borç tutarlarının büyüklüğüne göre alacaklılar sınıflandırılmalıdır. Borçlanmanın yabancı para cinsinden toplam tutarı ile döviz karşılığının olup olmadığı tespit edilmelidir. Varsa diğer unsurlarda gözden geçirilmelidir.

Alacakların yapısı; Alacakların vadeleri, alacak devir hızı, alacakların tahsil edilme imkânı olup olmadığı araştırılmalıdır. Alacaklılardan iflas veya konkordato isteyen var mı? Belirlenmelidir.

İşletme politikaları ve Sektörel durum; işletmenin nakit durumu, stok miktarı, stok yönetimi, tedarik koşulları, kredibilitesi ve bulunabilecek kredinin maliyeti, sektörün içinde bulunduğu durum ve özellikleri, Yatırımların mahiyeti, tutarı, geri dönüşü ve finansmanı gibi konular araştırılmalıdır.

Genel ekonomik durum ve kriz konjonktürü; piyasalarda ve ülke ekonomisinde beklenen gelişmeler neler? Talep daralması veya artışı, fiyatlarda görülen artış veya azalış, teşvikler, gümrük tarifelerindeki değişiklikler, krizin etkileri gibi konularda değerlendirmeye alınmalıdır.

4.3. Borçlunun Malvarlığının Durumunu Gösteren Belgelerin Hazırlanması

Konkordato ön projesi ile birlikte borçlunun malvarlığına ilişkin belgelerde hazırlanmalıdır. Borçlu eğer defter tutmak zorunda olan kimselerden ise Türk Ticaret Kanununa göre hazırlanmış son mali tabloları ve diğer belgeler sunulmalıdır. Mali tablolarla, diğer liste ve belgeler aşağıda sıralanmıştır (İİK, m.286/b).

- ✓ Finansal Durum Tablosu (Bilanço), Gelir tablosu ve Nakit akım tablosu, (31.12... tarihi itibarıyla hazırlanan)
- ✓ Hem işletmenin devamlılığı esas alındığı hem de aktifinde yer alan kalemlerin muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan ara bilançoları,
- ✓ Ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri ile elektronik ortamda hazırlanan defterlere ilişkin e-defter berat bilgileri,
- ✓ Borçlunun mali durumunu açıklayan diğer bilgi ve belgeler,
- ✓ Maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait defter değerlerinin içeren listeler,
- ✓ Tüm alacak ve borçlarını vadeleriyle birlikte gösteren liste ve belgeler.

4.4. Diğer Bilgi ve Belgelerin Hazırlanması

Konkordato teklifi sırasında sunulacak belgelerden birisi de "Alacaklıları, alacak miktarını ve alacakların imtiyaz durumunu gösteren liste"dir (İİK, m.286/c). Önceden yapılan çalışma esnasında alacaklılar ve alacak tutarları belirlendiği için listenin düzenlenmesi pratik olacaktır. Ancak imtiyazlı alacaklar kavramına değinmekte yarar vardır. İİK, 206. Maddesinde birinci, ikinci ve üçüncü sırada olan imtiyazlı alacaklar belirtilmiştir. Birinci sırada sayılan alacaklar şunlardır.

- A) İşçilerin iş ilişkisine dayalı ve iflasın açılmasından önceki 1 yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatlarıyla, iflas nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesinden hak edilen ihbar ve kıdem tazminatları,
- B) İşverenlerin, işçiler için yardım sandıkları veya başka adlar altında yardım teşkilatı kurulması ya da bunların yaşatılması amacıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesis veya derneklere olan borçları,

- C) İflasın açılmasından önce, son bir yıl içinde tahakkuk etmiş ve nakden ifası gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları (İİK, m.206).

Hazırlanacak diğer bir tabloda, konkordato ön projesinde belirtilen teklife göre alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflası durumunda alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablodur (İİK, m.286/c).

4.5. Alacaklılara Sunulacak Teklifin Hazırlanması

Adi konkordato ile borçlu, mevzuat uyarınca alacaklılarının çoğunluğuyla anlaşarak borçlarını yeniden yapılandırmaktadır. Bu yapılandırma belirli oranda indirim ya da vade tanınması suretiyle olabilirken hem indirim hem de vade tanınmasını içeren karma şekilde de olabilmektedir. Konkordatoyu sulh sözleşmesine benzeten görüşlerde bulunmaktadır (Konca, 2018: 8). Bu görüşlerin borçlu ile alacaklıların barışçıl biçimde karşılıklı anlaşmalarından ileri sürüldüğü söylenebilir. Adi konkordato ile alacaklıların eline geçebilecek tutarın borçlunun iflası halinde eline geçebilecek tutardan fazla olması gerekmektedir. Adi konkordato bir bakıma alacaklıların alacağına kısmen teminat niteliğindedir (Özdemir, 2018: 6-7).

Konkordato teklifi hazırlanırken alacaklılarla görüşme sürecinde iyi bir teklifin sunulması çok önemlidir. Bu konuda adli muhasebe desteğinin faydası gözden kaçmayacaktır. Çünkü adli muhasebeciler, yaratıcı fikirler geliştirebilen, ikna yeteneği ve sezgileri kuvvetli, insan ilişkilerinde başarılı, yazılı ve sözlü iletişimi güçlü, güvenilir özelliklere sahiptir (Gülten, 2010: 30).

Konkordato için teklif hazırlanmadan önce olası bir iflas halinde alacaklıların eline geçebilecek miktar tahmin edilir ki, bu miktarın üzerinde teklif verilebilir. Çünkü alacaklıların anlaşmayı kabul etmesi yapılan teklifin cazip olup olmamasına göre değişecektir. Örneğin, iflas masasına ait mallar piyasa değerinin çok altında, yarısı gibi bir fiyatla satılabilirken, konkordato ile piyasa değerine yakın bir bedelle satılabilmesi söz konusudur. Dolayısıyla konkordato ile alacaklılara yapılacak ödemenin çok daha fazla olması konkordato teklifini cazip kılacaktır. Diğer aşamada borçlunun yapılandırılmasıyla ilgili vade ve ödeme şekilleri belirlenir. Bu vadeler, 6 ay ya da 1 yıl ödemesiz 1 ila 4 yıla yayılmış vade ve taksitler şeklinde olabilir (Akçay, 2018).

5. Sonuç

7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun yürürlüğe girmesiyle adından sıkça bahsedilmeye başlanan konkordato, mali durumu bozulan işletmelerin nefes almasını sağlayan bir düzenlemedir. Konkordato, Vadesi geldiği halde borçlarını ödeyemeyen veya ileride ödeyemeyecek durumda olan işletmeleri zor durumdan kurtaracak uygulamaları barındırmaktadır. Ancak konkordato yasal düzenlemede gerçekleştirilmek istenen amacıyla kullanıldığında, gerek işletmeye gerek ülke ekonomisine faydalı olacaktır. Aksi halde arkasında borçların ertelenmesi ya da kısmen ödenmesi gibi kötü niyetler taşırırsa, piyasaların dengesinin bozulmasına, ticari hayatta güven ve itibar kayıplarına neden olacak, sonuçta ülke ekonomisi olumsuz etkilenecektir. 2018 yılı başlarından itibaren artarak devam eden konkordato başvuruları piyasaları tedirgin etmiş, konkordatonun yeni bir revizyondan geçirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu sebeple 06.12.2018 tarihinde yeni bir düzenleme yürürlüğe konmuştur. Bu düzenlemede konkordato adına yapılan en önemli değişiklik, finansal analiz raporu yerine, bağımsız denetim kuruluşlarınca hazırlanacak, makul güvence veren denetim raporu ve dayanakları olmuştur. Böylece konkordatoda istismarların önüne geçilmeye çalışılmıştır. Ancak konkordato istismarının engellenmesinde bağımsız denetimin katkısı belirli bir ölçüde olacaktır. Çünkü bağımsız denetim, işletmelerde yapılan hataları ortaya koyarken, hileleri ise kısmen tespit edebilmektedir.

Bununla birlikte konkordato süreci oldukça maliyetlidir. Gerçek anlamda konkordatoya ihtiyaç duyan işletmeler, zaten finansal açıdan zor durumda olan işletmelerdir. Konkordato talebi için hazırlanacak ön projenin ayakları yere basan, sağlam temeller üzerine oturtulmuş olması gerekir. İyi hazırlanmayan bir ön proje, konkordato talebinin reddedilmesine neden olabilecektir. Bu da işletmeyi telafi edilmesi mümkün olmayan maddi kayıplara, hatta iflase kadar götürebilecektir.

Konkordato ile ilgili yukarıda sayılan ve sayılabilecek çeşitli sorunlar, adli muhasebe uygulamalarıyla çözüme kavuşturulabilir. Uygulamalarında bağımsız denetim teknikleri yanında kendine has yöntem ve tekniklerinde kullanıldığı adli muhasebe, konkordato başvurularının incelenmesinden, değerlendirilmesine kadar gerekli olan desteği sağlayabilir. Bununla birlikte konkordato talebinde bulunacak işletmelere ön proje, bilgi ve belgelerin hazırlanması, alacaklılara sunulacak teklifin görüşülmesi gibi birçok konuda destek hizmetleri sunulabilir.

Kaynakça

- Akçay, M. Y. (2018). 7101 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'na Göre Konkordato (İflas Anlaşması), İzmir YMM Odası, Eğitim Sunumu.
- Akil, C. (2012). Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda konkordato tasfiye memuru, Ankara Üniversite Hukuk Fakültesi Dergisi, 61 (3), 819-858.
- Aktaş, R., Karğın, S., Karğın, M., (2012). Nakit Akışlarının Sağladığı Faaliyetler Yöntemi İle İşletmelerin Nakit Akış Profillerinin İncelenmesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (56), 101-108.
- Bekçioğlu, S., Coşkun, A. ve Gümüş, T. U. (2013). İşletmelerde Hile ve Yolsuzlukların Önlenmesinde Farklı Bir Yaklaşım: Adli Muhasebe, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (59), 1-16.
- Bilen, C. İ., Güler, S. (2019) Konkordato ve Alacaklıların Akıbeti, Vergi Dünyası Dergisi, Ocak, Yıl: 38, Sayı: 449, 81-97.
- Çabuk, A., Yücel, E. (2012). Adli Muhasebe Mesleğinin Türkiye'deki Gelişme Potansiyeline Yönelik Bir Araştırma, Muhasebe Finansman Dergisi, Ekim, (56), 67-84.
- Gülten, S., Kocaer, İ. (2010). Adli Muhasebe Uygulamaları, Ankara Ofset
- Gülten, S., (2010). Adli Muhasebe Kavramı ve Adli Müşavirlik Mesleği, Ankara Barosu Dergisi, 68, (3) 311-320.
- Güngör, G. (1995). Milletlerarası Özel Hukukta İflas İçin Konkordato (Vade ve Tenzilat Konkordatosu İtibariyle). Ankara Hukuk Fakültesi, 44 (1) 293-312.
- Karacan, S. (2012). Hukuk ile Muhasebenin Kesişme Noktası: Adli Muhasebe, Of Economic and Administrative Studies. 4 (8), 105-128.
- Karacan, S. (2018) Konkordato Finansal Krizde Çözüm Mü, International Journal of Tourism, Economic and Business Sciences (IJTEBS) 2 (2) 97-112.
- Konca, N. K. (2018) Konkordato Uygulamalarına Yönelik Beklentiler ve Riskler, SETA; Analiz, Kasım, Sayı: 263, 7-18.
- Meriç, A. (2016). Adli Muhasebe, Ankara: Detay Yayıncılık
- Munday, R., Wilkinson, B. (2011). Forensic Accounting for commercial disputes, Chartered & Forensic Accountants, Edition 3, June. Melbourne.
- Özdemir, M. (2017). Vergi Davalarında Adli Muhasebenin Öneminin Uygulamalı Bir Analizi, Karabük Üniversitesi, SBE, İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi,
- Özdemir, M. (2018). Konkordatonun Muhasebe İşlemlerine Etkisi, Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4 (2), 1-12.
- Pamukçu, A. (2017). Adli Muhasebe ve Bağımsız Denetim Sürecine Etkisi, Marmara Üniversitesi, Öneri Dergisi, (12), 48, 227-244.
- Pazarçeviren, S. Y. (2005) Adli Muhasebecilik Mesleği, ZKÜ, Sosyal Bilimler Dergisi, , 1 (2), 1-19.
- Rezaee, Z., Burton E. J. (1997), Forensic accounting education: insights from academicians and certified fraud examiner practitioners, Managerial Auditing Journal. 12 (9), 479-489.
- Tanrıver, S. (1995). İflas Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 44 (1), 210-220.
- 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu, Kabul tarihi: 09.06.1932, Resmi Gazete, Sayı: 20128.
- 7101 Sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 28.02.2018, Resmi Gazete, Sayı: 30361.